

כ"ה ניסן תש"ע 9.4.10
גיליון מס' 202

פרשת שמיני

"ויהי ביום השמיני... וידם אהרון"

מאת מיכל חן, קיבוץ עין צורים

למען הגילוי הנאות אודה- ספר "ויקרא" על כל חוקיו הסבריו ותיאורי הקרבנות שבו, מעולם לא משך אותי. אך פרשת מותם של נדב ואביהו, ההסברים על האירוע יוצא הדופן הזה, ותגובתו של "אבא אהרן" מרתקים אותי כל פעם מחדש.

פרשת שמיני פותחת בהקרבת הקורבן הראשון ע"י אהרון והעם במשכן החדש שזה עתה נחנך. העם רואה, שמח ומודה לה' כפי שנאמר **"זירא כל העם וירדו ויפלו עם פניהם"**. (שם י', א') ומעל לכל מרחפת הידיעה שהנה נמחל חטא העגל. נראה שהמעמד הנשגב המתואר בתחילת הפרשה מתאר את מערכת היחסים המחודשת בין הקב"ה לעם ישראל בניצוחם של המנהיגים משה ואהרן. ...ואז, בשיאו של האירוע המרומם והמסעיר הזה מגיעה המכה הנוראה של מותם של בני אהרן, נדב ואביהו, בהקריבם **"אש זרה אשר לא צווה אותם"** (שם, י', א').

מותם הטראגי של נדב ואביהו פרץ בעוצמה לתוך התרוממות הרוח והשבית את השמחה לעיני כל העם.

על מה ולמה מתו? מה בעצם קרה?

הפסוקים המתארים את מעשיהם ומותם משאירים אותנו עם יותר שאלות ופחות הבנה אך עם שתי תובנות עליהן אבקש להרחיב.

התובנה האחת מוצגת בדברי משה המביא בפסוק ג' את דבר ה' **"בקרובי אקדש"** (שם פס' ג').

התובנה השנייה קשורה בתגובתו של האב השכול שראה עין בעין במות בניו **"וידם אהרון"** (שם פס' ג').

מה היה חטאם הגדול של בני אהרן? האם החטא היה באמת כ"כ חמור או שבהיותם "בניו של" נאלצו לשלם את מחיר ה"למען יראו וייראו"? האם החטא היה ראוי לעונשו?

שאלות אלו הטרידו פרשנים רבים במרוצת הדורות. רש"י מתמקד בשאלת החטא ומדבר על אש שהיתה זרה לעבודת המשכן ומרחיב בהסברים הקשורים בדרך ההקרבה שלא הייתה כראוי. לעומתו, הרש"ר הירש, אינו מתמקד בעצם מהות החטא אלא במניע לו. הפרשן מסביר כי נקודת התורפה בקורבנם של השניים הייתה **הצורך האישי** שהם גילו בהקרבת קרבן **"משלהם"**, בזמן שתחושת היחוד של ההקרבה שנעשתה ע"י אהרן למען כולם – נפגמה. חסרה הייתה להם **ענווה**.

עצם ניצול מעמדם המיוחד כ"בנים של" וכמי שיכולים גם כן ואולי במקום, היה עלול ליצור עיוות חברתי מוסרי שהיה צריך לקטעו ועל כן **"בקרובי אקדש"**. גם הנצי"ב בספרו "העמק דבר" מתמודד עם שאלת המניע לחטאם של השנים ומביא את ההסבר הבא למעשיהם של נדב ואביהו: **"נכנסו מאש ההתלהבות של אהבת ה'".** ואמרה תורה ש"אף על גב שאהבת ה' יקרה היא בעיני ה', אבל לא בזה הדרך אשר לא ציווה". ע"פ פירוש זה, האהבה היוקדת לקב"ה יוצרת לפעמים אש זרה שסופה מוות למרות ההתלהבות האמיתית שמזינה אש זו. במידה מסוימת ניתן לראות במותם של שני בני

אהרן קרבן – המבטא את הצורך באיפוק וריסון דווקא מן הקרובים והמקורבים ועל כן... "בקרובי אקדש".

תגובתם של משה ואהרן למות נדב ואביהוא מפתיעה. מחד, משה האקטיבי שישר קם ומביא את דבר ה' ומאיך הפאסיביות שבשתיקתו המצמררת של אהרן. המדרש המובא ברש"י לפסוק ג', בא, על פי עניות דעתי, להרגיע אותנו הקוראים והלומדים – לגבי קור הרוח, הריחוק ו"העניינות" שבה הגיב משה, וכך נאמר: **"הוא אשר דיבר וגו"** היכן דיבר?

"זנועדי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי" (שמות כ"ט, מ"ג) אל תקרי: "בכבודי אלא במכובדי". אמר לו משה לאהרן: אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך".

ע"פ מדרש זה, משה מתהלך בכל האירוע החגיגי של חנוכת המשכן בתחושה שמהו רע עלול לקרות. למרות זאת מותם של הבנים מפתיע גם אותו מפני שחששו מופנה רק אל עצמו ולאחיו, שותפו להנהגה. מסיבה זו מנחם משה את אהרן באומרו שעתה, עם מותם של הבנים, הוא מבין שנדב ואביהוא גדולים משניהם – ושהם נעשה הקורבן הנורא מכל. ואהרן? "וידם אהרן" (שם).

- האם שתק בתגובה לדברי משה?

- האם החניק זעקת שבר של אב שראה את שני בניו מתים בצורה כה מזעזעת אל מול פני האומה?

- האם היתה זו שתיקה רועמת כלפי שמיא?

ואולי זוהי דרכו של אהרן ושל התורה ללמדנו ריסון ואיפוק דווקא ברגעים קשים וכואבים – כמו אותו ריסון ואיפוק שנדרשו לו נדב ואביהוא וכשלו בו, שכן במקומם – באה התפרצותם הספונטנית שהביאה עליהם את מותם.

מיכל חן, חברת קיבוץ עין צורים, אם לארבעה ילדים וסבתא ל-8 נכדים (כן ירבו). עוסקת בחינוך והוראה ובתפקידים שונים בקבוצה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039